

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,
The Journal of Social Sciences Institute
Yıl/Year: 2018 – Kış / Winter
Sayı/Issue: 42 - Sayfa / Page: 89-104
ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 19.10.2018
Kabul/Accepted: 23.11.2018
Araştırma Makalesi / Research Article

**GERÇEKLİĞİN YARATIĞI MI, YARATIĞIN YARATTIĞI
GERÇEKLİK Mİ? JOHN FOWLES'İN YARATIK'INDA
POSTMODERNİTE VE GERÇEKLİK ARAYIŞI**

***IS IT THE MAGGOT OF THE REALITY OR THE REALITY
CREATED BY MAGGOT? INVESTIGATING POSTMODERNITY
AND REALITY IN JOHN FOWLES'S A MAGGOT***

Arş. Gör. Ömer Aytaç AYKAÇ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi

İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

aytaco@yyu.edu.tr

Öz

Çağdaş İngiliz Edebiyatı denince akla gelen önemli yazarlardan birisi olan John Fowles tam bir anlatı ustası olması ve eserlerinde karakterlerini yazarın önünde tutan anlatım tekniği ile bilinmektedir. Hayatının büyük bölümünü Yunanistan, Fransa ve İngiltere'de geçiren ve bu süreçlerde yaşadığı deneyimleri eserlerine de başarıyla aktaran Fowles, Yaratık kitabıyla edebiyat dünyasında unutulmayacak bir yer edinmiştir. Yaratık adlı eserinde kendine ve bu esere has bir anlatım tekniği kurgulayan Fowles, bu kitabıyla adeta okuyucunun zihninde seyahat eder. Gerçek ile kurgunun birbirinden ayrılmasının imkansız hale geldiği bir labirente dolaşma hissi yaratan eser aynı zamanda kişisel özgürlüğe ve gerçekliğe ulaşmanın zorluklarını da ele alır. Bir çok postmodern teknik ile kurgulanmış bu eser gerçeğin ve sanrının iç içe geçmesi ve okura da gerçeğin sorgulama görevi vermesi yönüyle de nispeten farklı bir yerde durmaktadır. Bu çalışmanın amacı da tam bu noktada gerçek ile kurgu arasındaki ayrımı ve gerçeklik arayışı konusunu irdelemek ve aynı zamanda Yaratık eserinde

kullanılan Postmodern tekniği de örnekleri ve kitaba etkisi noktasında ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: John Fowles, Yaratık, Gerçeklik, Arayış, Postmodernite

Abstract

John Fowles, one of the most important writers of Contemporary English literature, is undisputedly a narrative master and is known for works which gives the role of author to the reader and make them tell the story. Fowles, who spent most of his life in Greece, France and England and successfully convey his experiences in these processes, has acquired a place in the literary world with his book *A Maggot*. Fowles, who created an expression technique peculiar to himself and with his stories, starts a travel in the reader's mind. The work also deals with the difficulties of reaching personal freedom and reality, creating a sense of traveling through a maze where it becomes impossible to separate reality and fiction. This work, which was created with a lot of postmodern techniques, stands in a relatively different place in terms of intertwining reality and delusion and giving the reader the task of questioning reality. The aim of this study is to examine the distinction between fiction and reality, and also to discuss the examples of the postmodern techniques used in *A Maggot* and their impact on the book.

Keywords: John Fowles, Maggot, Reality, Pursuit, Postmodernity.

Giriş

Kendi romanı Yaratık üzerine konuşurken kitabı için ‘Gerçek bir rüya’ ile ‘geçmişe bir yolculuk’ tanımlamaların ortasına koyan John Fowles, birçok eserinde ‘zaman’ en önemli tema olmuştur. Başta Yaratık olmak üzere bir zamana yolculuk yazarı olan Fowles, kurgu ile gerçeği de müthiş bir şekilde sentezleyen romanları ile de öne çıkan bir yazar olmayı başarabilen çağdaş yazarlar arasında gösterilmektedir. Bu kitaplardan birisi olan Yaratık Postmodern bir eser olması haricinde kurgu ve gerçekliğin bir arada olduğu ve zamana yolculuğun bu ince çizgide aynı eksende yürütüldüğü bir gerçeklik arayışının anlatısıdır.

Bu çalışmanın amacı da John Fowles’in *Yaratık* adlı kitabını postmodern bir çerçevede ele almak, kullanılan postmodern teknikler üzerinde bazı değerlendirmeler yapmak ve gerçeğin peşindeki yolculuğu zaman kavram ve gerçeğin arayışı noktasında incelemektir. Bu noktada da temel olarak ele alınan inceleme Stuart Sim tarafından yayınlanan *Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü (The Routledge Companion, 2006)* adlı kitapta ele alınan postmodernizm temelli postmodern roman incelemesidir. postmodernizmin başlangıcı ve tetikleyicileri ile ilgili bilgilerin yer aldığı Stuart Barry Lewis imzalı makalede postmodern romanın başat özellikleri de konu edinmiştir.

Söz konusu çalışmada postmodernizmin başat özellikleri şu şekilde verilmiştir:

Zamansal düzensizlik, zaman duygusunun aşınması, pastişin yaygın ve anlamsız kullanımı, sözcülerin parçalayıcı maddi göstergeler olarak öne çıkışı, serbest fikir çağrışımları, paranoyalar, kısırdöngüler, ya da mantıksal olarak farklı söylem düzeyleri arasındaki ayrımın kaybolması. (Sim, 2006, s. 145)

Bu noktada çalışmaya konu edinilen *Yaratık* adlı kitapta temelde yukarıda verilen postmodern özellikler çerçevesinde ele alınmış ve kitap temelde postmodern bağlamda incelenmiştir. John Fowles tarafından 1985 yılında yayımlanan *Yaratık* adlı kitap “Akıl ve boş inanç, delilik ve doğüstü, özgürlük ve rastlandığı, bilim ve büyü gibi kavramların tartışıldığı, çarpıcı bir gerilim romanının ötesinde uzanıp metafizik boyutlara erişen bir roman” (Fowles, 2011, giriş) şeklinde tanımlanmıştır. Kitap bu çalışmada tam da bu yönüyle ele alınacak ve detayları ile irdelenecektir. Bu çalışması öncesi en dikkat çekici postmodern eserlerden biri olan anılan kitabın yazarı irdelemek gerekirse: 1926 doğumlu İngiliz yazar John Fowles, Çağdaş İngiliz Edebiyatı konusunda önemli isimlerden birisidir. İngiltere doğumlu olan fakat doğup büyüdüğü ülkenin geleneklerine çok da bağlı olmayan bir kişiliğe sahip olan Fowles buna rağmen Shakespeare gibi isimlere atıfta bulunmayı ve eserlerinde bu isimlerin yansımalarını kullanmaktan imtina etmemiştir. Fransız Edebiyatı konusunda eğitim alan ve bu alanda deneyimli bir isim olan Fowles’in bu yüzdendir ki kitaplarında bolca Sartre ve Camus yansıması da yer alır. Tüm eserlerinde olduğu gibi onun bu çalışmada da incelenecek olan ‘*Yaratık*’ adlı kitabında varoluşçuluk ve absürtlük ile ilgili göndermeleri sıkça tartışılıyor. Fakat Fowles önemli çevreler tarafından varoluşçu değil absürt görüşü benimsediği konusunda da farklı değerlendirmelere konu olmuştur. Çağdaş İngiliz Edebiyatı eleştirmenlerinin de postmodernist bir yazar olarak değerlendirdiği Fowles buna rağmen modern roman konusunda da ayrı bir şekilde değerlendirmektedir. Aslında hem modernizm hem de postmodernizm akımları arasında bir yerde yer edinen Fowles, ‘*Yaratık*’ adlı kitabında postmodern edebiyatın birçok teknik ve yöntemini de ağırlıklı olarak kullanmıştır. Fakat onun kitabında yer edinen teknik sadece postmodern anlatılar değildir. Fowles her ne kadar absürt edebiyat konusunda bir yerlere yerleştirirse de varoluş ve varoluşçuluk onun kitaplarında kendisini fazlasıyla hissettirir. Postmodern teknikler olan pastişler, belirsizleştirmeler, bölümlere ayırmalar gibi teknikler dışında onun kitaplarında mitolojik yansımalar, erotik temalar hatta Freud’un psikanalizine kadar çok farklı şeyler bulmak mümkündür.

Farklı anlatım teknikleri ile süslediği kitaplarında mistik öğeler fazlasıyla yer bulurken ‘*Yaratık*’ adlı kitabında da İngiltere’nin Aydınlanma Dönemine ait tarihsel arka planın tam bir kurgu ile anlatıldığına da rastlanabilmektedir.

Yaratık ile ilgili detaylı bir analize geçmeden önce söylenmesi gereken belli başlı kullanım tekniklerinden söz etmek doğru olacaktır. Bu noktada da *Yaratık*’la ilgili üzerinde durulacak en önemli husus olay gelişiminin ve olay konusunun alışılmış ve geleneksel bir düzende olmamasıdır. Roman farklı bölümlere ayrılır ve bu her ayrı bölüm farklı bir bakış açısı ile karakterize bir şekilde sunulur. Kitabın ilk bölümü, ki bu geleneksel geleneksel anlatıya en çok uyan bölümdür, okuyucuya seyahat halindeki bir grup insanın yolculuğu, hatta yolculuğunun son bölümü sunulur. Bu grupta bir lordun oğlu olan Bartholomeow, uşağı Dick, Rebecca adında bir yardımcısı ve Lacy and Jones adında birisi yaşlı birisi genç iki kişi daha vardır. İlk bölümde bu karakterlerin nasıl bir ilişki içerisinde olduğu ile ilgili bir fikre ulaşılmaz. En basitinden sonraki bölümlerde detayları öğrenilecek olan hikayenin ilk bölümünde Rebecca yolculukta Bartholomeow’un zevkleri için bulunduğu tahmin edilir fakat bir süre sonra Lacy gelir ve Rebecca’nın Dick ile yattığını söyler. Buna rağmen Bartholomeow tepki vermez hatta doğal bir şekilde bir adamın karısı ile yatmasının normal bir şey olduğunu söyler. Burada kafalar karışır. Sonra ilişkiler bir bir çözülür. İlk bölümün sonlarında ise garip bir şekilde Dick’in ölümü ile sonlanan bir bölüm kapanır. Bu bölüme kadar bir şeylerle ilgili fikir edinilse de okurun ne olup bittiği ve bu karakterlerin arka planı ile ilgili bir bilgisi yoktur. İkinci bölüm ise mahkemedeki sorgulardan oluşur. Avukat ya da yargıç Ayscough, bu seyahatteki isimleri sorgulamaya başlar ki bu da kitabın tam anlamıyla ana bölümünü oluşturur. Bu süreçte o kadar çok sorgulama, bilgi edinme ve gerçeği bulma çabası vardır ki okur da yargıç ile birlikte epistemolojik bir konumda neler olup bittiğini anlamaya çalışan bir konuma girer. Son bölümde ise kitap tam anlamıyla ucu açık bir şekilde biter. Ayscough, Bartholomew’in babasına yazar ve tüm çabaları sonucunda edindiği bilgileri paylaşır ve son bölümde en çarpıcı ifadeleri veren Rebecca’nın durumundan ve onun söylediklerinin saçmalığına dem vurur. Kitabın bu anlamda parçalı ve anlamsızlığı önemli bir postmodern tekniktir. Diğer teknik ise metinlerarasılık olarak görülür. Fakat bu çok sıkça kullanılmaz. *Yaratık*’ta baştan sona beş farklı çeşit metin yer alır. Bunlar yapılan protokoller, görüşmeler, bilimsel isimlerin yorumları, mektuplar ve satır aralarında kullanılan gazete ve dergi kopyalarıdır. Bu yönüyle metinlerarasılık diğer tekniklere göre daha düşük seviyede kullanım

görür. Hatta yazar kitabın son bölümünde Defoe gibi isimlerden çok sıkça ve neredeyse hiç bahsetmemesine rağmen aslında ondan çok etkilendiğini söyler. Fakat bunun dışında bir çok postmodern teknik ile donatılmış ve bir tarihsel kurmaca haline getirilmiştir.

Postmodern edebiyat anlayışı ile öne çıkan tekniklerden birisi hiç şüphesiz üst kurmacadır. Modern edebiyattan sonra ortaya çıkan postmodernizm ile şüphesiz toplum daha çok sorgulayan bir hale gelmiş ya da böyle bir tablo çizilmiştir. Bu da beraberinde üst kurmaca tekniği gibi farklı teknikleri getirmiştir. Uygulama noktasında bir çok farklı kullanımı olan üst kurmaca genel itibariyle kurgu içerisinde kurgu, hâlihazırdaki hikâyenin içinde farklı bir hikâyenin anlatılması gibi anlatılara işaret eder. Bununla birlikte roman kahramanı aslında bir karakter olduğunun farkındadır ve yine romanın bir anlatıcısının olduğunu bilmektedir. Fakat buna rağmen roman kahramanı kendisi bir anlatıcı olma rolüne bürünür ve kendi kurgu hikâyesini anlatabilir. Buna ek olarak yine postmodernizmin belirgin özelliklerinden olan parçalama, bölümlere ayırma ve belli bir düzen içinde yazmama anlatı geleneği vardır. Yani yazar bir kronolojik çizgi ile değil de farklı ‘gel-git’ler ile eserini oluşturur. Fowles’in ‘*Yaratık*’ kitabında bu örneği görmek fazlasıyla mümkündür. İlk 50 ya da 51 sayfası olayı kronolojik bir şekilde anlatılan *Yaratık*’ın bundan sonraki bölümü tam anlamıyla farklı bir teknikle anlatılan bir kurgu halini alır. Bundan sonraki bölümlerde mahkeme tutanakları, dönemin gazete ve dergilerinden parçalar ve geriye dönük olaylar tekrar tekrar okuyucuya sunulur.

Hangisi Gerçek, Hangisi Yaratık?

Linda Hutcheon’un tarihsel üstkurmaca şeklindeki yorumlamasına eseri en çok uyan isimlerden biriside şüphesiz Fowles ve söz konusu çalışmadaki *Yaratık* adlı eseridir. Hutcheon tarafından tarih ve edebiyatı ele alan metinlerarasılık, temsil stratejisi, dilin rolü, tecrübeye dayalı olaylar ile tarihsel gerçeklerin ilişkisi, genel anlamda ise epistemolojik ve ontolojik sorunların çözülme sanatı olarak ele alınır (Hutcheon, 1988). Ecevit’in özellikle 1960’lı yıllardan sonra postmodern bir şemsiye altında toplanmaya çalışan kurgu ürünü olarak tanımladığı (Ecevit, 2004, s. 99), Wough’un; “Üstkurmaca, kurgu ve gerçeklik arasındaki ilişkiye dair sorular yönelmek için bilinçli ve sistemli bir şekilde artifakt olan durumuna dikkat çekmeyi amaçlayan kurgusal yazılar için kullanılan terimdir.” (Wough, 1984, s. 2) *Yaratık*’ın da temelinde duran önemli postmodern tekniklerden birisidir. Birçok farklı tekniğin kurgudaki yansıması olan

üstkurmacanın tarihsel boyutu ile birleştiği durumu en iyi anlatan tanımlamalardan birisi ise Seven tarafından yapılmıştır:

Modernist romanda üstkurmaca kurguyu bozmak ve gerçekliği farklı bir boyutta yansıtmak isteğiyle kullanılırken, postmodern romanda anlatılanların kurmaca olduğu ve gerçeğin değil anlatının kendisinin vurgulanması için kullanılan bir yöntemdir. Böylelikle okur, yazarın neden ve nasıl bu metni yazdığını baştan itibaren veya çeşitli sebeplerle yazarın ona hatırlatması yoluyla bilir ve içeriğin akışına kapılmaz. Üstkurmaca yoluyla şekillendirilen metin içerisinde metinlerarasılık, kolaj, oyun, parodi ve pastiş gibi yöntemleri de barındırır (Seven, 2007, s. 13).

İşte tam bu noktada *Yaratık*'a tarihsel üstkurmaca gözüyle baktığımızda belirgin olarak gördüğümüz nokta şudur: 1930'ların İngilteresi'nde, II. George dönemi özellikle dini anlamda tüm çıplaklığı ile yansıtılırken, kitabın da adını aldığı *Yaratık*'ın mağarada görüldüğü o kurgu yine aynı dönemde buluşturulur. Yani tarihsel arka planı çok güçlü olan eserde kurgu da çok ince bir çizgi ile hatta gerçek ile kurgunun ayırt edilemez gerçeklikte sunulduğu bir şekilde bir araya getirilir. Her ne kadar *Yaratık* olarak tasvir edilen şey bir zaman makinesi, cennet bahçelerine yolcuğa gönderen bir aracı olarak gösterilse de romanın akışı içerisinde oluşturulan hava, o korku atmosferi gerçek dönem ile kurgu arasında okuyucunun da yitip gitmesine neden olur. Okuyucu bir taraftan ara sayfalarda verilen dönemin gazetelerini olduğu gibi okurken bir taraftan da dönemin kilise başkanı yöneticilerinin fikirlerini mahkeme diyalogları vesilesiyle görmüş olur. Bu arada romanın geçtiği dönemde yayımlanmış olan *Historical Chronicle* ve *The Gentleman's Magazine* adlı dergilerden alıntılarının da olduğu gibi kullanılması Postmodern anlamda kesyap tekniğinin de olduğu gibi uygulanmasıdır.

Burada göze çarpan bir önemli detay da, çoğunlukla 'ateist' olarak tanımlanan ve kendisi de çok inançlı olmayan Fowles'in kitaptaki din bağlantısıdır. Fowles, inançsız olsa da bir çok noktada kendisini Shaker diye adlandırılan mezhebe sempati duyduğunu belirterek romanını dini anlamda da bu çerçeveye oturtur. Kitabında arkaik bir dil kullanarak dönemin Püriten mezheplerinden birisi olarak ortaya çıkan Shaker mehebinin kurucusu olan Ann Lee'ye atıfta bulunan Fowles, kitapta da Lee'nin doğuş hikayesini verir. Bu inanç sistemi onu öylesine etkilemiştir ki, kitabın son bölümünde de tam da bu noktaya değinir. Fowles'in kitabın son bölümündeki vurgusu şu şekildedir:

İnanmış bir tanrıtanımazın Hristiyanlığın az tanınan mezhebini romanın konusu yapması pek görülmüş bir şey değildir. Bununla birlikte bu kitap kısmen Ann Lee tarafından kurulmuş olan ve daha çok ‘Shakers’ adıyla tanınan United Society of Believers in Christ’s Second Appearing’in bende uyandırdığı derin sempatiden ötürü yazılmıştır. (Fowles, 2011, s. 467)

Fowles’in kitabın sonunda açıklama zorunluluğu hissettiği nokta sadece bununla sınırlı değildir. Yazarın kendisi kitabın bir tarihsel yapıt olduğunu inkar etmektedir. Ne var ki kitap bir çok çevreler tarafından on yıllardır bir tarihsel roman niteliği görmüş ve bu şekilde bir çok akademik ve farklı çalışmanın da konusu olmuştur. Fowles, yine kitabının son bölümünde şu ifadeleri kullanım ve eserin tarihsel bir çalışma olmadığı konusunda ısrar etmiştir:

Tarihsel açıdan bana bu kişiler hakkında bildiklerimden daha fazla bilgi sağlayabilecek kitaplar ve belgeler olabilir, ben bunlardan hiçbirine başvurmuş değilim, bu tür şeyler bulabilmek için herhangi bir çaba da harcamadım. Yineliyorum, bu yalnızca bir masal yoksa tarihsel gerçek düzleminde de, dil düzleminde de, tarih bilinen bir yüzünü yeniden üretmek üzere girişilmiş bir yapıt değil.” (466)

İşte tam bu noktada yeniden tarihsel üstkurmaca ve diğer tekniklerin postmodern eserdeki hayal bulması konusu yeni bir tartışmanın konusu olur. Fowles, kitapta onlarca gerçek örnek verir. Ha keza İngiltere’nin 1700’lerdeki bilinen sosyal panoramasını verir. Tarihsel romanın zaman bakımından yazma ediminin gerçekleştiği zamandan çok gerilerde gerçekleşen bir olayı ele aldığı şekliyle öne çıkar. Tam da burada Fowles’in tüm bu düşünceleri ve tarihsel düzlemi nasıl bozduğu örneklenerek onun tarihsel üst kurmacasına ve tarihi bozmasına şu şekilde değinilir:

Yazarın tarihi kullanma amacı resmi kayıtlarda mevcut olan tarih anlayışı ile bir uzlaşım içine girmek değil, tarihi resmi kayıtların dışına çıkararak farklı bir şekilde irdelemektir. Resmi tarih, sabit bir gerçekliği oluştururken yapıtta yer alan tarih, resmi tarihi bozar (decomposition). [...] Fowles, kesyap tekniği kullanarak, çeşitli tarihi kişilere ve olaylara gönderme yaparak –tarih kullanarak- ve ironik bir şekilde yeniden kurgulayarak tarihsel gerçekliği bulanıklaştırır. Aslında yapıt, resmi tarih kayıtlarının ve tarihsel romanın bir parodisidir. (Erkan, 2003, s. 22)

Zamansal Düzensizlik, Fowles’in kitabının postmodern bağlamda incelenmesi noktasında sıkça referans olarak alınan bir kullanımdır. Zira hem gün gibi tarihi belgeleri kullanan, hem de çeşitli kurgusal olaylar ve tarihsel olayların gerçekliğini bozan değişimlerle kitabında zamansal düzensizlik yaratan Fowles, bunu kimi zaman da

gerçek olayları kurgulaştırarak vermiştir. Kitapta geçmiş Victoria Dönemi geçmişi hem de yazarın içinde bulunduğu zamanın paralel bir şekilde veriliyor olsa da yazar aynı zamanda bu iki süreci de beraber yaşıyor gibi sunar. Kitapta bazı gerçek ve tarihsel isimler kurgu içerisinde serpiştirilmiş ve rol almıştır.

Zamansal Düzensizlik başlığı ile birlikte tarihsel bir üst kurmaca ile kitabını postmodern bir eser olma babında en üstlere yerleştiren Fowles, varoluşçuluk ve gerçeklik temalarını da hep sorgular. Erkan'ın *'The Maggot'ta Gerçek'* (2003) adlı çalışmasında da gerçek boyutuyla ele aldığı kitap bu yönüyle de önemli konuları bünyesinde barındırır. Tarihi çok titizlik gerektiren bir bilim olarak gören ve tarihi araştırmalara büyük saygı duyduğunu kitabının sonunda da dile getiren Fowles, bir taraftan dini öğretileri eleştirinin ve sorgulamanın ilk sırasına koyarken kadın-erkek eşitsizliği ve konuları üzerinden de mesajlar verir. Hem *Yaratık* hem de diğer kitaplarda gerek subliminal mesajlarla gerekse de karakterler üzerinden verilen mesaj kadınların daha güçlü karakterler olmasıdır. Onun birçok kitabında pasif durumda olan kadın değil erkektir. Bu durumda Fowles, cinsellik ve erotizm üzerine yazmaktan da hiç çekinmez. Roman 19'uncu yüzyılın ilk dönemlerinde yazılmış olsa da, cinselliğin ve erotizmin en tehlikeli kelimeler olarak durduğu 18'inci yüzyılın ele alındığı bir dönem için cinselliğin fazlasıyla irdelendiği kitabında buna yer verir. Roman'ın ana karakterlerinden olan Mr. Bartholomew'in uşağı Dick ile Loise'yi ilişkiye girerken izlemesi, onların cinsel ilişkiyi önünde yapmasını emretmesi gibi bir çok konu kitapta fazlasıyla yer bulmuş ve kitabın bir bölümünde Loise'nin bir kadın olarak Dick'i cinsel olarak onu çok arzularına rağmen onunla beraber olmayarak nasıl cezalandırdığını ya da terbiye ettiğini de yazar geniş betimlemeler ile okuyucuya sunar:

Genç kadın, menekşelerin hala tıkız yastığın üzerinde serpili durdukları yatağın başına doğru sessizce gider, menekşeleri toplar ve adamın diz çöktüğü yere dönüp onları kayıtsızlık ve hafif alaycı bir tavırla, adamın eğik başının altına, ellerinin ve kanla şişip koskoca olmuş erkekliğinin üzerine atar. Adam işkenceye uğramış gibi yüzünü ansızın kaldırım kendisine tepeden bakan boyanmış çehreye yöneltir gözlerini. Bir an birbirlerinin gözlerinin içine bakarlar. Kadın yere diz çökmüş adamın çevresinden dolanıp kapıya doğru gider, kapının kilidini açar ve zavallı Dick'in çıkması için kapıyı açık tutar. (Fowles, 2011, s. 35)

Fowles, burada bir erkeği cinsellik üzerinden terbiye etmeye çalışan kadın imajını bir kez daha okuyucusuna sunar. Bu noktada sadece cinsellik değil, yazarın olmasa da bir çok insanın hayatının en

önemli olgusu olan din üzerinden de kadına aktif bir rol verilir. İlk etapta bir yardımcı olarak sunulsa da daha sonra bir hayat kadını olduğu öğrenilen Loise, hayatının sonraki bölümünde, o mağarada yarattığı gördükten sonra inançlı bir kadın haline döner ve Shaker'lerin lideri olan Ann Lee'ye hamile kalır. Her ne kadar Dick'ten hamile kalmış olsa da o inancın öncülerinden birini karnında taşıdığı için gururludur ve bunu mahkemede, avukat Henry Ayscough ile yaşadıkları ikili diyaloglarda da ifadesinde de cesurca paylaşır.

Postmodern roman tanımlanırken özellikle modernizm ve sonrasında söylenecek sözlerin bittiği yönündeki bir fikirden hareketle ortaya çıkarılan pastiş belli kalıpların ve özelliklerin farklı bir kitapta yansımaları olarak tanımlanır. Buna örnek olarak Edgar Allan Poe'ya kadar uzanan dedektif hikayelerinin hala farklı şekillerde kendisine yer bulması gibi bir çok önemli örnek de pastiş konusu içerisinde kendisine yer bulur. Fakat Fowles'ın kitabındaki pastiş kullanımı bu anlamda çok farklı bir biçimde ele alınmış ve onun kitabında yarattığı tanımladığı betimlemeler üzerinden ele alınmıştır. Sözlük anlamında kurtçuk, *Yaratık* gibi anlamlara sahip 'maggot' sözcüğü okura ilk başta bir *Yaratık* ile karşılaşacağı izlenimi verse de kitabın ileriki sayfalarında aslında inanç ve düşünce yolculuğu yapan bir uzay mekiği ya da garip bir icata dönüşen bir *Yaratık* imgesinden söz etmek mümkündür. Birer birer yargılanan kitabın başındaki karakterler özellikle de Rebecca diğer ismiyle Loise ve diğer isimler farklı tanımlamalar yapsa ve çok ürkütücü tanımlamalar yapsa da *Yaratık* aslında dönemin inanç dünyasına olan eleştirinin ve bazı kötü düşüncelerden kurtuluş vesilesidir. Bir uzay mekiği gibi açılır ve içine bindikten sonra farklı zaman dilimlerine ve alemlere yolculuk yapar. Shaw, konuyla ilgili bir çalışmada bu durumu pastiş ile ilişkilendirirken onun pastiş tekniğini Bilim Kurguyu, Edebi Romantizm'e dönüştürdüğünden söz eder. Onun UFO edebiyatına da aşina olduğunu söyleyen Shaw, burada bilim kurguya benzer tekniği aslında Romantik dönemin korku, gerilim dolu tasvirleri ile buluşturarak ortaya farklı bir teknik çıkarır. Yani hem bilim kurgu, hem Romantik dönemin bohem döneminin anlatımı tek bir yerde buluşturulur ve bu da direkt olmasa da dolaylı bir pastiş tekniği ile ele alınır.

Fowles'ın sadece *Yaratık* kitabında değil *Fransız Teğmen'in Kadını* (1969) gibi diğer kitaplarında da kullandığı en önemli postmodern tekniklerin başında parçalanma gelmektedir. Bilindiği gibi anlamda belirsizlik, zamansal düzensizlik gibi önemli konularla birlikte postmodern roman eserlerde olay örgüsünü, mekan-zaman uyumunu temayı ve benzer düzen algılarını parçalar. Hatta ve hatta

yine Lewis'in tam da Postmodernizm ve Roman'ı konuştuğu makalede Fowles örneği ile "Romanın gerçek düşmanlarının olay örgüsü, karakter, mekan-zaman ve tema olduğu bizzat Fowles'in ağzından paylaşılır. (Sim, 2005, s. 149) Yani romanın konusunun ve neyin hakkında olduğu bile postmodern romanda hiç bir şekilde tartışma konusu edilmeyen bir husustur. Yine buna örnek olarak aynı kitapta Fowles'in, *Yaratık* ile benzer özellikleri taşıyan Teğmen'in Kadını kitabı örnek verilir:

John Fowles'in *Fransız Teğmen'in Karısı* bunun klasik örneğidir. Kitap konusu 1867 yılında Lyme Regis'te geçmesine ve çeşitli aşk hikayesi geleneklerini izlemesine rağmen düzenli bir tarihsel roman olmaktan uzaktır. Fowles, Mark, Darwin ve diğerlerine aşinalığını sergileyerek anlatıyı bozar. Doğrudan okura hitap eder ve hatta bir sahnede kendisini bir karakter olarak öyküye sokar. Çoklu sonlar, bu gerilla taktiklerinin bir parçasıdır. (150)

Tam da buradan bahsedilirken, Lewis parçalama ile ilgili olarak "açık olana ve bir sonu olmayana yer tanıyan bir diğer araç, metni aralarla, başlıklarla, numaralarla ya da simgelerle ayrılan kısa ve parçalama ya da bölümlere parçalamaktır." Tanımı yapar ki bu da tam da *Yaratık*'ı da doğrudan karşılayan bir kullanımdır. Tanımda da söz konusu edilen olay örgüsü, karakterleri ve zaman ile mekan olgusu karmaşık halde verilen *Yaratık*'ta parçalama fazlasıyla kullanılmıştır. *Yaratık* adlı kitabı çalışmanın en başında da aktarıldığı gibi sadece 50 sayfası ile derli toplu bir roman görünümündedir. O bölümde de yola çıkan bir grup karakterin aslında kimler ve nasıl bir geçmişleri olduğu bilinmeden tanımlanır. Hem daha sonra ortadan kaybolan Bartholomew hem de yanındaki diğer isimlerle ilgili elimizde somut bir bilgi yoktur. Hatta daha sonraki sayfalarda kendileri ile verilen detaylardan çok farklı karakterler olarak okuyucuya sunulmuştur. Ve bu esas giriş bölümünden sonra kitaptaki parçalanma bölümleri de resmen başlar. Kitap daha sonraki bölümlerde boş sayfalar ile, her biri farklı bir karakterin sorgulama ifadeleri ile ve dönemin gazete ve dergi sayfalarının paylaşılması ile sunulur. Kitap sadece bu yönüyle parçalanmaz aynı zamanda geriye gidiş ve gelişlerle de bir bütünlük arz etmeyen bir görünüme kavuşur. Yine bu noktada *Yaratık*'ta gerçekliği arayan Erkan, postmodern teknikleri yönüyle de incelediği makalesinde geleneksel bir olay örgüsü olmadığı yönündeki gerçekliği de detayları bir şekilde ele alır:

Sabit bir gerçeklik anlayışının bulunmadığı The Maggot deneyicidir. Geleneksel öyküleme tekniklerini ve roman biçimlerini yıkarak kendi geleneğini kurar. Okurun karakterlerle özdeşleşmesini önleyen farklı bir anlatım tekniğine sahiptir, yine de okuru anlatıya

çeker. Bu, okurun yapıttaki kişilerin yaşantısına katıldığını düşleyerek gerçekleştirdiği bir katılım değildir. Oku kendinin farkındadır. Yapıtta belirgin bir olay örgüsü yoktur, ana olay çok küçük bir bölümü oluşturur. Geleneksel romanı oluşturan serim-düğüm-çözüm bileşenlerine başvurulmaz. Nesnelere ayrıntılı bir biçimde yüzeysel çözümlenmeleri yapılır. Ancak her çözümleme bir tanıktan ötekine ve okura göre değişir. Sorgulamalarda sorulan sorular ve ettirilen yeminler bir tekrar niteliği taşır. Zamanda ileri ve geri sapmalar, ancak anlatıcı devreye girdiğinde verilir. Sorgulama metinlerinde anlatı çizgisellik taşır. (Erkan, 2003, s. 22)

Yine aynı makalede yukarıda da söz edildiği gibi kesyapların ve boş sayfaların sıklığının dikkat çektiği bir kez daha vurgulanır. Her çözümlemenin bir tanıktan ötekine ve okura göre değişmesi kitapta gerçeklik algısını, biraz daha detaylı bir şekilde bakıldığında yine postmodern roman incelenirken öne çıkan tam bir gerçekliğin olmaması hususu ortaya çıkar. Kitap boyunca ne okur, ne yargıç, ne de karakterler gerçeği bulamaz. Olayın bizatihi içinde olmasına rağmen kitap karakterleri ifadelerinde farklı konuları dile getirir. Her ne kadar kısır bir döngü ve başa sarma gibi bir algı oluşsa da olay her karakter tarafından yeniden anlatılır ve kitabın sonuna kadar bir gerçeğin peşinden koşulur. Kitabın sonunun da ucu açık ve belirsiz bir şekilde bitmesine kadar varan süreçte yargılama sürecinde bir süre sonra okur da bu belirsizlik ile tanışır ve karakterlerin farklılaşan ifadeleri ve yaratığın bulunduğu ormandaki betimlemelere göre farklı tanıklıklara şahit olunur. Buna bir örnek vermek gerekirse, Yargıcın tek tek bulduğu ve ifade vermeye çağırdığı karakterlerden David Jones, Dick'in asılması olayını bu kez kendi şahitliği ile anlatır. Grup dağıldığında oradan uzaklaşacağını söylemesine rağmen uzaklaşmayan ve mağaraya kadar olan süreci izleyen Jones, tek tek yaşananları anlatır. Ama yaratığın bulunduğu o mağaraya girmemiştir. Rebecca ve Barthamelow içeride bir dizi şey yaşarken o mağara dışarısında kalmıştır. Sonra çırılçıplak mağaradan kaçan Rebecca'yı gördükten sonra onunla birlikte yola düşmüş ve ondan dinlediği hikayeleri yargıca anlatmıştır. Fakat bir süre sonra Jones'un bir çok olayda yalan söylediği ortaya çıkmıştır. Yalanları ortaya çıkınca da uyarılar eşliğinde bir bir bunları düzeltmeye başlamıştır. Jones'un ardından uzun araştırmalar ve çabalar sonucunda bu kez Rebecca Lee, mahkemeye çıkmıştır. Ve kitabın 300'lü sayfalarında olayın gerçekliği yeniden yıkılmış ve Rebecca'nın da bir çok konuyu Jones'a yalan söyleyerek anlattığı okuyucu ile paylaşılmıştır. Rebecca o gün mağarada gördüğü olağanüstü olaylardan sonra kendisine yeni bir yol çizmiş ve bu süreçte kendisini arzulayan Jones'tan kurtulmak için de

bir dizi yalanlar söylemiş, şeytanın kendisine sahip olduğu gibi bir dizi yalanlar uydurmuştur. Rebecca'nın yargıç karşısına çıkmasıyla birlikte olaylar yeniden anlatılmaya başlamış ve okuru da yeni bir serüvenin içine çekmiştir. Bu noktada okura en gerçek bilgileri verdiği anlaşılan Rebecca buna karşın yargıcın inanmakta en çok güçlük çektiği karakter olmuştur. Bir süre sonra okuyucuyu da yanına alan ve sempatisini kazanan tövbecar Rebeca buna rağmen yargıcın hakaretlerine ve ağır sözlerine maruz kalmıştır. Buradaki esas sebep de hiç şüphesiz bir inanç anlaşmazlığıdır. O dönemin dini karmaşası içerisinde yeni bir Puritan inancın doğuşuna sert itirazlarda bulunan yargıç Henry Ayscough, kitabın büyük bölümünde Rebecca ile sert tartışmalar yaşamış ama aynı zamanda da karşısında en dik duruşlu kişiyi bulmuştur.

İşte tam bu yönüyle, pastiş türü olarak da kitapla ilgili değerlendirmelere konu edilen dedektif hikaye özelliği de öne çıkmıştır. *Yaratık*, bir çok postmodern tekniğe ek olarak Romantik dönemin en önemli türlerinden birisi olan dedektif hikaye özelliğine de sahiptir. Çünkü yargıç ya da diğer bir deyişle avukat Ayscough saygıdeğer diye hitap ettiği bir beyefendi adına titiz bir soruşturma yürütmekte ve tüm karakterleri bir dizi sorgulamalardan geçirmektedir. Sorgulanan sekiz karakterin verdiği ifadeler olduğu gibi bir katip tarafından kaydedilmiştir. Bununla da yetinmeyen Ayscough aralarında bilim insanlarının da bulunduğu isimlerden kayıp Mr Bartholomew hakkında bilgiler istemiştir. Tam bir dedektif kitabında olduğu gibi esrarlı bir bilgi ve ismin peşinde koşan bir dedektif gibi mağaraya girdikten sonra bir daha çıkmayan Bartholomew'in izi sürülmektedir. Fakat kitabın sonunda o gizem de çözülmez aranan isim de bulunmaz ve sonu belirsiz bir metin okuyucunun önünde tüm gizemiyle öylece bırakılır.

Postmodernizm okuyucuya kutunun dışında olanı düşündürmeye çalışır, çünkü kutu okuyucuyu içinde tutar ve dışarıyı anlamasını önler. Yani ontolojik bir yaklaşımdır ve genel sorusu 'Nasıl?' üzerine kurguludur. İşte bu yüzden postmodernizm kutu içerisinde kalmayı değil daha çok sorgulayarak varoluşun gerçekliğini arar. İşte bu yönüyle postmodernizm, çok keskin çizgilerle ayrılmadığı modernizmden 'doğru' olanı bulma konusunda farklılık gösterir. Modernizmin aksine bu akımda tek bir doğru yoktur. Doğru tam anlamıyla öznel bir değerlendirme olmakla birlikte, yine modernizmin sorduğu 'Ne?' sorusunun da çok sormaz. Yani modernizmde bilgiyi, kesin bilgiyi arama çabası varken, postmodernizmde böyle bir şey yoktur. Kesin olarak 'neyin' arandığından çok olayların nasıl vuku bulduğu merkezdedir. İşte bu

yönüyle *Yaratık* kitabında bir çok anlamda kesin bir doğruya ulaşılmaz çünkü doğrular o dönemin baskıcı ortamına rağmen farklı yorumlamaların ürünüdür. Yargıç Ayscough, Bartholomew'i bulmaya çalışırken sorgulamalarında bir yandan da kendi gerçeğini ve kendi doğrularını bastırarak kabul ettirmeye çalışsa da kitabın sonunda bunun gerçekleşmediği çok doğru bir şekilde görülebilmektedir. Bir taraftan Dick'in ölümü ve Bartholomew'un nasıl ve ne zaman kaybolduğu sorgulanırken ve bunun 'nasıl' gerçekleştiği öğrenilmeye çalışılırken bir taraftan da tam bir postmodern yaklaşım olarak varoluşun gerçekliği sorgulanır. Bartholomew ve beraberindeki bir grup insan yola çıkar. Sonra bir gün kaldıkları bir handan ayrıldıktan sonra bir dizi olaylar yaşanır. Bartholomew, amacına ulaşmak için her biri toplumun belli kesiminden oluşan karakterlerle çıktığı yolda, amacına az bir süre kalınca bu insanları evlerine gönderir. Fakat olaylar çok da planlandığını gibi gelişmez. Buna rağmen Bartholomew'un hayatın ve varlığın anlamını sorgulama serüveni bitmez. Hedefinde mağaraya gitmek ve varlığının anlamını bulmak vardır. O mağaraya girer, bilim kurgu filmlerini aratmayan tasvirlerden edinildiği kadarıyla inanılmaz güç manzaralara şahitlik eder. Nihayetinde Rebecca Lee ve Bartholomew, *Yaratık* diye tabir edilen şeyin içine girince bu kez bir yolculuğa çıkarlar ve bu da dini bir arayışın yolculuğu haline gelir. İçine girdikleri o şey bir süre sonra uçmaya başlar ve Rebecca'nın yargıca anlattığı şekliyle hem cennet hem de cehennem üzerinden geçer ve sonraki dünya hakkında bari manzaralara şahitlik ederler. Ama bu maceranın sonu da cevabının net bir şekilde alındığı bir şekilde bitmez. Hz. İsa'yı, Hz. Meryem'i bile gördüğünü söyleyen Rebecca, buna rağmen bir süre sonra kendisini mağaranın içinde baygın bir şekilde bulur. Sonra oradan ayrılır ve hayal meyal gördüğü o olaylardan sonra yeni bir dini inancın peşine düşer. Yargıç ısrarla bunun bir rüya olduğunu ve bu ihtimali hatırlatmasına rağmen Rebecca bunun gün gibi gerçek olduğunu söyler. Bu yönüyle bile bakıldığında okuyucu da net bir gerçeklik ve doğru ile buluşamaz. Hikayede kimin neyi, ne ölçüde doğru söylediği konusunda ulaşılan net bir bilgi olmaz. Hem savunmalar hem de yargıcın beyefendiye yazdığı mektupların neticesine bakıldığında elde kalan herkesin kendi gözüyle baktığı bir hikaye ve postmodern anlatım özellikleriyle süslü yarı gerçek yarı kurgu bir hikayedir. Çıkarılabilecek en temel sonuçlardan birisi de tek bir gerçek olmadığı ve tek bir gerçeğe varmanın, herkesin kendi gerçeklerinin kabul görebileceği bir dünyada imkansız olduğudur. Anlatılanlar da bunu doğrular niteliktedir. Onunla ilgili mektuplar yazan, onun geçmişini anlatan isimlerin de ifadelerinde görülebildiği üzere Mr. Bartholomew

kendi inandığı bir ideal ve düşünce sistemi oluşturmuş ve bunun peşinden gitmiştir. Bu kavranması güç olsa da bir taraftan da hem bilimsel hem felsefi hem de dini anlamda derinlikler taşıyan bir düşüncedir. Ve sonu bir kayboluş ile biter fakat bu kayboluş onun akrabaları ve onu tanıyanlar için bir kayboluştur. Bartholomew'un gözünden bunun bir kayboluş mu yoksa yeniden diriliş mi olduğu bilinmemektedir. Hak eza bir dönemler hayat kadını olan Rebecca Lee yaşadığı onca şeyden sonar, tam anlamıyla bir dindar olur ve Püritanizm ve Quaker inancına benzeyen ama kendi içinde oldukça farklı bir inancın öncüsü olmaya başlar. Shaker diye adlandırılan bir inanç düşüncesine kapılır ve bunun cennete gitme noktasında doğru yol olduğu tezini ısrarla savunur. Her ne kadar yazar kitabın son bölümünde bu inanca sempati duyduğunu söylese de onun inandığı doğrular hiç bir şekilde net ve kesin doğrular olmadan kalmıştır. Bunun dışında Jones de, diğer karakterler de hatta konuşamayan, duymayan birisi olan Dick de kendi doğrularının peşine düşmüştür. Dick, sadece kendi bedeninde kendi dünyasını yaşamaz. Bu tam da Postmodern düşünceye uyan bir özelliktir. Tek bir bedende yaşanan tek bir dünya yoktur. Dick, Fowles'ın romanında bunu temsil eden basit ama bir o kadar da derin bir karakterdir. Çünkü, efendisi Bartholomew'un onun istekleri doğrultusunda Rebecca cinsel birleşmeye bile zorladığı ve onun Rebecca birlikte olmasını izlediği anlar da bunun göstergesidir. Dick, Rebecca ile birlikte olurken sanki kendisi onun bedeninde bu hazzı yaşıyor gibidir. Yargıcı fazlasıyla şaşırtan bu durum mahkeme süresince sıkça sorulur. Yargıcın kafasını meşgul eden diğer bir konu da Bartholomew, bir eşcinsel olma şüphesidir. Bu korkuyla tüm karakterlere Bartholomew'un erkeklere karşı farklı hislerinin olup olmayacağını sorar. Bununla ilgili bilgilere ulaşmayınca da rahatlar.

İlk elli sayfası bir anlatı geriye kalan bölümlerin büyük çoğunluğu da sorgulardan oluşan kitap yargıcın soruları ve Bartholomew ile yola çıkan tüm karakterlerin sorguları ile sona kadar devam eder. Kitabın sonunda yargıç Bartholomew'un babası yani beyefendi diye hitap ettiği isme mektup yazar ve mektubun ana hatlarını da yine son sorgulananlardan birisi olan Rebecca Lee oluşturur. Rebecca'nın inançların yoğun bir eleştiri verilir ve onun anlattığı herşeyin kurgu olduğu ve bir saçmalık olduğu yönünde bir çaba gösterilir. Yargıç bu kadının nöbet geçirdiğini ve nöbet sonrası saçmaladığını söyler. Bartholomew, konusuna gelince de bu ismin katledilmiş olabildiği şüphesinden çok kendisini öldürdüğü yönünde bir çıkarım yaptığını paylaşır. Yargıç Bartholomew'un kendisini astığını, Dick'in de onun ardından gittiğini söyler. Bunun gibi sözlerle

olay nihayete erdirilir. Hemen ardından gelen bölümde Rebecca Lee'nin bir kızı olduğu söylenir. Ve en tuhaf detaylardan birisi verilir. Rebecca'nun bebeğini kucağına alma vakti gelmiştir ve bu bebek sürpriz bir bebektir. Doğan bebeğe isim verme zamanı gelince de ilginç bir diyaloga şahit edilir:

“Yüce tanrı dün gece kıza koymam için bir ad verdi bana.”

“Neymiş bu ad?”

“Marry.”

“Yüce Tanrı'ya onun adını Ann koyacağıma söz vermiştim.”

“Onun dediğine itaat etmelisin. Bu kadar açıkça sunulan bir ihsanı reddedemeyiz.”

“Beh hiç bir ihsanı reddetmiyorum.

“Evet, reddetmek istiyorsun. Böyle bir anda iyi bir şey değil bu. Yüce Tanrı'nın verdiği almak zorundayız.”

“Başka ne verdi peki Yüce Tanrı?”

“Onun Hazreti İsa'nın aramıza dönüşünü göreceğini irade buyurdu.”

“Her iki adı da verebiliriz ona.”

“İki ad kendini beğenmişlik olur. Biri yeterli.”

Genç kadın bir an hiç bir şey söylemeden kocasına bakabilir. Sonra bakışlarını çocuğu saran kaba saba battaniyeye doğru indirir. “Sana şunu söylüyorum, John Lee, Yüce İsa aramıza döndüğünde, erkek değil kadın olarak dönecektir bu kez ve bir anne kızının adını bilir.” (Fowles, 2011. S 464)

Yani kitabın sonunda Hz. İsa'nın bir kadın olarak, günahkar bir kadın olan Rebecca Lee'nin kızı olarak dünyaya gelmesi ile hikaye son bulur. Kitabın bitişi de postmodern düşüncenin temelini oluşturan belirsizlik ve kimi zaman da anlamsızlık içermesi ile birebir örtüşür. Çünkü ağır bir tempoda bebeğine ninni söyleyen Rebecca'nın kullandığı sözcükler tam anlamıyla şu şekildedir: “ive vi, vive vum, vive vi, vive vum, vive vi, vive vum...” Kitabın son cümlesinde de denildiği gibi bu sözcüklerin hiç bir anlamı yoktur ve hiç bir anlama gelmedikleri de apaçık ortadadır. Bir postmodern teknik olan bu belirsizlik olayı kitabın tamamına sirayet ettiği gibi kitabın son cümlelerine de dahil olmuştur. İşte bu belirsizliklerin bolca geçtiği kitabın yazarı da sondeyişte şu ifadeleri kullanır:

Biz romancılar okurlarımızdan aynı zamanda, normal gerçeklikle karşılaştırıldığında çoğu kez saçma görünen, kayıtsız şartsız bir inanç da talep ederiz ve yapıtlarımızdaki mecazların

ardındaki gerçekler iletilip, “işlemeye” başlamadan önce, okurlarımızın eğretilmeleri derinden kavramış olmalarına ihtiyaç duyarız. (467)

Tüm bu kullanım teknikleri ve kitabın genel konusu bir araya getirildiğinde Fowles’in diğer kitapları gibi *Yaratık* adlı kitabının da postmodern bağlamda önemli ve tam bir postmodern eser olarak sunulacak eser olduğunu söyleyebiliriz. Kitap postmodern romanın özellikleri söz konusu olduğunda sunulan yapıları bozma, bölümlere ayırma, kesyap, aynı şeyi yeniden yazma, çok anlamlılık, zaman çizgisinden kopuş, pastiş, bağlantısızlık gibi bir çok tekniğin tek bir yerde bulunduğu bir örnektir. Yani kitabın sabit bir anlatısı olmadığı gibi denge yönü ve merkezinin de okuyucuya göre değişen bir tarafı vardır. Tek bir gerçeğin olmadığı doğrusuyla çıkılan bu yolda özelden bir inanç meselesi üzerinden bir çok inanç anlayışı sorgulanır. Buna rağmen en baskın karakterler üzerinden bile bir fikri ve düşünceyi zorla dayatma ve kabul ettirme çabası içinde olunmaz. Her karakterin gerçeği kitap bölümleri halinde, mahkeme tutanakları olarak okuyucuya sunulur. İşte tam burada kararı okuyucu verir. Aslında oradaki yargıç okuyucudur. Tüm karakterlerin tek tek anlattıklarını okur, üzerine muhakeme yapma fırsatı bulur ve sonunda belirsiz olarak bırakılan sonu tamamlamak okurun işidir. Kime inanıp inanmayacağı konusu da böyledir. Gerçekliği doğrulanamayan bir gerçeklik arayışı romanı olan *Yaratık*, hem sonu belirsizlik içinde biten hem de gerçek ile kurgusu bir belirsizlik çizgisi ile ayrılan bir kitap olarak hem yoruma hem de üzerine edebi olarak yorum yapmaya açık ve postmodern bağlamda incelendiğinde üzerine fazlasıyla geniş değerlendirmelerin yapılabileceği önemli bir eserdir. Bu yönüyle edebiyat dünyasında da hem edebi incelemeler hem de keyif alma yönüyle okunulacak önemli kitaplardan biri olarak yer alır.

Kaynakça

- Fowles, J. (2011). *Yaratık*. Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- Ecevit, Y. (2004). *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Hutcheon, L. (1988). *A Poetics Of Postmodernism*. New York: 1st ed, Routledge.
- Seven, Ö. (2007). *Paul Auster’in Postmodern Pikaroları*. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Erkan, M. (2003). The Maggot (*Yaratık*)’ta Gerçek, *Ege İngiliz ve Amerikan İncelemeleri Dergisi*, 12, Ege Üniversitesi.
- Sim, S. (2006), *Postmodern Düşüncenin Eleştirel Sözlüğü*, Ebabel Yayınları.
- Sim, S. (edit) (1999). *Critical Dictionary of Postmodern Thought*, New York: Routledge.